

Kol #ov in Nuptiis secundis Viri Plurimum Reverendi ac Clarissimi
Ernesti Christophori Bergeri Isenacensis Ministerii Collaboratoris bene
meriti, cum Virgine pietatis & et pudicitiae laude decoratissima Clara
Elisabetha Viri Admodum Reverendi atque Doctissimi Joh. Andreae
Madlungii Pastoris quondam Neo-Kirchensis meritissimi relicta Filia, lætis
auspiciis A. d. 17. Novembr. MDCCV Neo-Kirchæ celebratis

Isenaci

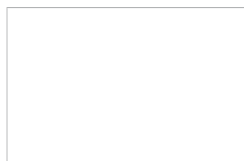
Heimreich, Johann

Salz.IIb,82(16)

https://collections.thulb.uni-jena.de/receive/HisBest_cbu_00031779

urn:nbn:de:urmel-f1a61fa3-5ec3-423f-825e-ed03778e7316-00017785-15

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>



כול טוב

in

Nuptiis secundis

VIRI

*Plurimum Reuerendi ac Clarissimi***ERNESTI CHRI-
STOPHORI BERGERI**Isenacensis Ministerii Collaboratoris
bene meriti,

cum

*Virgine pietatis & pudicitiae laude decoratissima***CLARA ELISA-
BETHA**

VIRI

*Admodum Reuerendi atque Doctissimi***IOH. ANDREAE
MADLUNGII**Pastoris quondam Neo-Kirchenfis meritisissimi
relictæ FILIA,

latis auspiciis

A. d. 17. Novembr. c15 15cc v.

Neo-Kirchæ celebratis

acclamat

IO. HEIMREICH,

Phil. & Med. Doctor, Pract. h. t. Isenacensis.

ISENACI, Litteris Urbanianis.

α ω.

Sociale animal esse hominem, eruditi loquuntur omnes. Quid? quod, non loquuntur solum, verum etiam personant. Nam vel ipso nomine memorato, singularis quædam socialis animalis species audientium animis obuersatur. Nomen enim שָׂחָא ab שָׂחָא deriuatur, quod in lingua Arabica, Ebrææ generosa ac illustri filia, *societatem inuit vel coluit*, significat. Accedit, quod vocabulum שָׂחָא rei caducæ ac fragilis nota sit, quam eadem illa radix, *ut loquuntur Grammatici*, שָׂחָא *calamitosus fuit*, in vniuerso humano genere reliquit, ut proinde suo ac proprio nomine hominem sociale animal vocemus. Necesse est enim, quæ omnes premit, coacti homines cum hominibus necessitudinem coniungunt, cum res humanæ post lapsum in eum deductæ sint locum, ut nisi homines societatem ineant, hominesque hominibus subueniant, salui esse nequeant. Quid? quod, homines, quos generauit ornauitque Deus, hominum causa generati sunt, ut ipsi societate deuincti inter se alius alii prodesse possent, imo ipsa natura præscribit, ut homo homini fragili, quicumque sit, ob eam ipsam causam tamen, quod is homo sit, consultum velit. Et certe Deus ipse, hominem sociale animal, idque sanctum esse voluit, Lactantii iudicio Libr. VI. de ver. cult. c. 20. Nam ipso nomine, quod Summum illud Numen homini imposuit, aperte significauit ac ostendit, & homines societatis vinculo, ratione, qua illos uti voluit, quasi constrinxit. Quid? quod, mandata de societate colenda omnibus dedit, omniumque societatum seminarium fundauit. Societatum vero duo genera ponuntur: Vnum, quo in ratio Deum & homines spirituali quadam societate coniungit: alterum, quo ratio conciliat inter se homines

& naturali quadam societate deuincit. Illa, quæ cum Deo est unicuique nostrum, coniunctio est arctissima, societas omnium prima & fide colenda sanctissime. Nam qui pura & integra mente Deum colit vnus est spiritus, vel vt cum Paraphrasæ Syro ἐμφανώτερον dicam, vnus cum ipso spiritus est. I. Cor. VI. v. 17. I. Ioh. I. v. 7. Hæc, qua homines coniunguntur rationis & orationis vinculo, propter vitæ necessitatem, patet latissime. Et certe, campum satismagnum haberem, in quo hæc mea posset exultare oratio; sed cum instituto alienum, eam in angustias compellam & primam illam, quæ in ipso est coniugio, paucis percurram. Coniugii Auctorem Deum esse constat inter omnes. Quis enim est, cui non perspicua sintilla, quæ pluribus verbis Moses de Adamo commemorat? Non bonum est, ait, formosum hunc humo excitatum, quo delector, esse solum, faciam illi coadiutorium iuxta eminentiam eius. Gen. II, 18. Hinc immisit Deus Sebastocrator soporem profundum super formosum illum Adamum, & obdormiuit. Et extruxit Deus Sebastocrator costam, quam sumserat ex Adamo in foeminam & adduxit eam ad Adamum. Gen. II. v. 21. 22. Dato simul de vnione indissolubili & liberorum procreatione mandato. Gen. II. v. 24. Gen. I. 28. atque adeo quid matrimonii leges velint in Paradiso adumbravit, hæcque exempli sanctitate, quid posteris faciendum, velut lege quadam præiuit. Quæ cum ita sint, firmissimam hanc vitæ societatem ineant omnes, quibus hoc a natura tributum est, præsertim cum & a Deo Sebastocratore mandata habeant. Sed curandum maxime, vt præceptis diuinis & naturæ dictamini conuenienter hanc viam tentent. Hoc vt omnibus faciendum esse censeo, ita à verbi diuini præconibus obseruari debet sanctissime.

) (2

Huius

Huius ego rei, cum ipsa loquatur, verbosa probatione opus esse non existimo. Enimvero laudati ecclesiæ ministri auditores & docere & delectare & permovere debent. Docere enim debitum: delectare honorarium: permovere necessarium. Quomodo vero docebunt, nisi allaborando adnitantur, ut quæ fuerunt verba, fiant opera, sicque auctoritate & exemplo doceant, quo omnia auditoribus facere liceat? quod enim exemplo fit, id iure fieri putatur, imo facilius quid imitandum vitandumque sit, exemplis docemur. Loquuntur hoc fere omnes, personant Iudæi, cum risu sæpe acclamantes: נאם הדברים היצאים מפי עושהם *pulcra sunt verba, quæ exeunt ex ore facientis ea.* Non sermo est fundamentum, sed ipsa praxis. Confer. Aboth. c. i. sub fin. & Iebamoth. fol. 64. Quomodo delectabunt, nisi tales se gerant, quales futuros sperabant auditores, qui & ipsi pie sancteque Deum colunt? Quomodo permonebunt, nisi diuina quadam permotione, diuinis legibus, quibus & ipsi parent, auditorum cupiditates coërceant. Hæc cum ita se habeant, Pastores firmam hanc societatem, quæ in coniugio est ita inean, ut coniunctio hæc necessitudinem, quæ cum Deo est uni cuique illorum non dirimat, sed sanciat potius. Quam facile enim ab vxore mariti animus præoccupetur, ut ille a Deo atque a se ipso deficiat, res nota est & apud omnes peruulgata. Loquitur hoc summus ille Monarcha Adamus: Fœmina, ait, quam dedisti penes me, illa dedit mihi de arbore & comedi de arbore, de qua mihi præceperas, ex ea non comedendum esse. Gen. II, v. 11. 12. Salomo omnis ætatis & memoriæ clarissimus Rex fœminis adhærendo a Deo defecit 1. Reg. XI, v. 2. 3. quid? quod

quod, Deus ipse iura regi Israelis præscribens lege cauebat, ne multas duceret vxores, ob eam causam, ne ab officio erga Deum recederet. Per illum igitur amorem, quem habent erga Deum, conferre se debent ad eam curam, vt ducant diligentque vxores. Hoc enim, cum omnes facere oportet, tum illis inprimis, quorum ab exemplari pendent ceteri, curæ esse debet cordique. *הטפל הנמשך לפר* *Accessorium sequitur suum principale*, vna Iudaorum vox est, pari consensu emissa, cui splendorem affert Raschi ad Psalm VI, v. ult. ita scribens: Fecistis ait sanctus ille Benedictus cultum peregrinum (*פר*) principale, & me (*טפלה*) accessorium, ideo vos non exaudio. Sic DEUS non exaudit preces illorum, qui ipsum tanquam *טפלה* diligunt, vxores vero tanquam *פר* amant. Ex his intelligitur, magnum esse exulcerato hoc seculo in ciuitate quadam tueri personam Sacerdotis, qui ex eo hominum numero, qui semper apud omnes sancti sunt habiti atque dicti, præfertim, cum iam non ea sit hominum pietas, vt, si quid erratum sit ab ecclesiæ Ministro, excuset, pro vt quidam mereri illius sanctitas debebat. Omnia, igitur sanctitate quadam gerant verbi diuini Præcones, necesse est, ne animos auditorum, qui illorum auctoritate & exemplo omnia facere debent, offendant. Sancti sint inprimis illorum amores, quippe quos ab illis non alienos esse sancta scriptura docet, quicquid etiam Pontificii reclamationt. Per sanctos hos amores conferant se ad eam curam, vt ducant in matrimonium, quæ pietatem colat, quamque pudicitia pepercisse constet inter omnes, vt sacerdotalis coniugii dignitatem augeant & personam, quam DEUS cuilibet imposuit acriter tuerantur. Scimus enim ob hanc sacerdotalis coniugii dignitatem

gnitatem, amores' qui aliis sancti fuerunt, a sacerdotibus fuisse alienos. Cui perspicuum non est illud, quod de summo Sacerdote Moses commemorat: Idem quoque, ait, uxorem in virginitate eius accipiet, viduam aut repudiatam aut corruptam aut meretricem, has non accipiet; sed virginem de populis suis accipiet uxorem, Leu. XXI. 14. quibus verbis, *de populis suis* Moses vult in memoriam reuocare, quod virgine captiua, etiamsi iudaismus fuerit amplexa summo sacerdoti sit interdictum Aben Esræ iudicio, quod de hoc loco tulit. Gravem, quæ subest, causam videmus omnes. Erat enim vinctus hic sacerdos typus Christi, cuius sponsam ἀνίστατον καὶ ἄμωμον esse futuram, notum erat ex Cantic. IV, 7. Quo sanctiorem igitur personam ferebat magnus ille sacerdos, eo magis dignitatem suam tueri debebat, uxorem ducturus. Commemorantur etiam a Mose atque Ezechiele reliqui sacerdotes, quod Deus illorum connubia consilio ac sapientia singulari coniunxerit, qui hac de re testimonia dant firmissima atque sanctissima. Ille, mulierem, ait, meretricem aut profanam non accipient, neque mulierem repudiatam a marito suo accipient, quia sanctus quisque Deo suo. Leuit. XXI. 7. Hic, viduam, aut repudiatam, inquit, non accipient sibi in uxores; sed virgines de semine domus Israel, viduam tamen, quæ (talís) est vidua (qualem esse oportebat) quidam sacerdotum accipient. Ezechiel. XLIV, 22. Sed quinam erant illi sacerdotes, quibus viduas ducere uxores licebat? הן הדיוטים Erant, ut loquuntur iudæi, idiotæ. Non ignoro quidem, Viros, quorum in Theologia illustris est & peruagata fama, ex verbis אלמנה ככחן יקחו argumentum elicere, quo docent, relictas à sacerdote viduas ducere integrum fuisse sacerdotibus

tibus omnibus. Et certe illorum iudicio me libentia-
mo subiicerem, nisi accentuatio societatem hanc diri-
meret & peruulgatam Iudæorum viam patefaceret.
Qua ratione Sacerdotum connubia Iudæi coniunxerint
elucet quoque ex Tractat: Talmud: Bicurim Misch.
5. Sacerdoti, tradente Rabbi Eliesero filio Iacobi, non
licet e profelytis natam virginem ducere uxorem, nisi ma-
ter puellæ Israelita fuerit, imo quamuis multarum ima-
ginum homines sint, deturque illinc conuersionis, hinc li-
bertatis suæ primordia inde à decima generatione vsque
repetere, adhuc tamen integrum non est sacerdoti, illo-
rum filias ambire, nisi mater Israelita fuerit. Lumen,
quod verba hæc desiderant, legentis menti præfert Maimo-
nides in commentario, licet hac de re ab Eliesero dissen-
tiant. Idem fere legimus in Hilc. Melachim. c. 8. n. 4.
Concessum non est, vt pulsam ducat uxorem Sacerdos,
quoniam e gentili profelyta est. Sed de coniugio sa-
cerdotum in genere hætenus. Nunc ad Vos conuer-
tor, quibus hæc sacra iam parantur. Quod oratione
persecutus sum, id in vobis sese perfectissimo sistit do-
cumento. TV, Vir plurimum Reuerende atque Claris-
sime, Amicorum optime, Pastoris munus, cui Deus Te
præposuit, sustines, illudque tueris egregie, auditores
docendo, delectando, permouendo. Firmissima
Tibi societas est cum DEO, quem colis sanctissime, nec
villo modo potest dirimi, cum cari Tibi parentes, cari li-
beri, propinqui, familiares, socii denique omnes, quos
DEUS generauit: idcirco cum maneat in caritate, ma-
ne in DEO 1. Ioh. IV, v. 16. Necessitudinem hanc vt fan-
cias, DEUM supplex precatus, curasti maxime, vt virgi-
nem (eamque pastoris filiam, quod semper magno in
hono-

honore fuit apud Iudæos) matrimonio tecum coniun-
geres, quæ & ipsa probitatis virtutisque amore sit in-
flammata, Deumque veneretur. Et certe talem inuenisti,
quales esse oportebat omnes. Pietatem enim sancte co-
lit, grauissimum & sanctissimum illud nomen, fundamen-
tum omnium virtutum, quæ in illa lucent, splen-
dentque: neque alienis vnquam sordibus obsolescent.
Posito igitur hoc coniugii vestri fundamento, **אמן** *ac-
clamo.* Illibata inter vos vnione colligemini, & thala-
mo adsit concordia, quam nulla controuersia rumpat.
Sanctissimum illud Numen, dator ille omnium bonorum
impleat, quicquid vota vobis vestra pollicentur. San-
ctissimum illud vinculum, quod semel vestros coniu-
gum animos ligauit, nulla temporis diuturnitas, nulla
series annorum soluat. Mañi estote virtute, & orbem
ea implete prole, quam numerus & cum numero pie-
tas commendet. Fides vestra sit adeo solida, vt nun-
quam sit necesse in gratiam redire, & quod sœdus amo-
re mutuo constituistis, tam diu duret, donec annis exsa-
tiati, liberis ornati, nepotibus ditati, nepotumque pro-
genie cincti, nec mundo inutiles ciues fuisse, nec
caelo incolas comitibus orbatos
Vos fore videatis.

